

UNIVERZITET U TUZLI

Filozofski fakultet

Odsjek: Bosanski jezik i književnost

STUDIJSKI PROGRAM

II ciklusa studija za akademsku 2012/13. godinu

POVIJEST BOSANSKOG JEZIKA

Dr. Tihomila Markovića 1, 75 000 Tuzla, Tel.: 00387 (0)35 306 330, 306 331, Fax.: 306 332,
<http://www.ff.untz.ba/>

Obavezni sadržaji studijskog programa koji se realizira od akademske 2012/13. godine.

Opći dio

1. Stručni i akademski naziv koji se stiče završetkom studija II ciklusa

Kandidat nakon završetka studija II ciklusa Povijest bosanskog jezika može steći akademsko zvanje magistra bosanskog jezika i književnosti – usmjerenje *povijest bosanskog jezika*.

2. Uslovi za upis na studijski program

Pravo upisa na studijski program II ciklusa imaju sva lica koja su završila odgovarajući dodiplomski studij/studij I ciklusa u trajanju od četiri godine (sa ostvarenih 240 ECTS bodova). Odgovarajući dodiplomski studiji su studiji bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika i književnosti koji su diplomu stekli na Univerzitetu u Tuzli i srodnim univerzitetima u zemlji i inozemstvu.

3. Naziv i ciljevi studijskog programa

Naziv studijskog programa: Povijest bosanskog jezika

Ciljevi ovoga ciklusa studija su:

- 1) razvijanje interesa i upoznavanje studenata sa bosaničnim tekstovima u historiji bosanskog jezika;
- 2) upoznavanje sa slavenskim pismima i njihovom grafijom;
- 3) osposobljavanje za naučno-istraživački rad;
- 4) specijalizacija znanja iz povijesti bosanskog jezika;
- 5) upoznavanje sa savremenim teorijama kontaktne lingvistike;
- 6) upoznavanje sa jezičnom situacijom u Bosni i Hercegovini prije početaka standardizacije.

4. Trajanje II ciklusa i ukupan broj ECTS bodova

Trajanje u godinama:	jedna (1)
Sedmica godišnje:	trideset (30)
Ukupno ECTS:	60 ECTS

Studijski program II ciklusa **Povijest bosanskog jezika** traje jednu akademsku godinu. Nastava se izvodi tokom dva semestra (zimski i ljetni) u toku ove jedne akademske godine, a svaki semestar traje 15 sedmice. U toku ove akademske godine student sluša 5 predmeta, koji ukupno nose 38 ECTS, dok izrada završnog magistarskog rada iznosi 22 ECTS. Tako student stiče ukupno 60 ECTS kredita da bi stekao akademsko zvanje magistra.

Predmeti na studijskom programu nose odgovarajući broj kredita što je utvrđeno nastavnim planom i programom. Nastava je preraspoređena tako da se 4 predmeta izvode u zimskom semestru kroz 16 sati nastave sedmično (240 sati kontakt nastave u semestru), a u ljetnom semestru se jedan predmet kroz 4 sata nastave sedmično (60 sati nastave ukupno u prvom dijelu II semestra). Student ima pravo na odobrenje teme za izradu završnog rada sticanjem statusa studenta drugog ciklusa. Završni magistarski rad boduje se sa 22 ETCS. Ukupan broj kredita koji student treba skupiti na kraju master studija Povijest bosanskog jezika studija je 60 ETCS po godini odnosno 30 ETCS po semestru.

5. Kompetencije i vještine koje se stiču kvalifikacijom (diplomom)

Tokom studija II ciklusa Povijest bosanskog jezika student/ica stiče slijedeće **kompetencije i vještine**:

- Sistematično razumijevanje i savladavanje teorijskih i praktičnih znanja iz povijesti bosanskog jezika i to tako što student/ica nadograđuje i produbljuje prethodno stečena znanja;
- Sticanje mogućnosti i osnova za dalju primjenu i razvoj samostalnih ideja, projekata i istraživačkog rada, uz adekvatne znanstvene, metodološke, jezične i tehnološke kompetencije;
- Sposobnost primjene teorijskih i praktičnih znanja i vještina potrebnih za djelovanje u širem domaćem i međunarodnom kontekstu javnog rada na pitanjima povijesti jezika, kulture, obrazovanja i društvenog razvoja;
- Sposobnost prenošenja zaključaka, znanja i razmišljanja o raznim pitanjima povijesne i savremene kulturne i književno-jezičke produkcije u bosanskohercegovačkom i južnoslavenskom kontekstu;
- Sposobnost primjene znanja i razumijevanja u praksi, kroz sposobnost rješavanja raznovrsnih problema, stručne i naučne prirode, te u interdisciplinarnom kontekstu, kroz prilagodbu novim situacijama na kreativan i samoinicijativan način;
- Sposobnost integrisanog znanja i bavljenja složenim problemima na radnom mjestu, uključujući i voditeljske sposobnosti, kroz donošenje utemeljenih sudova, kritiku i samokritiku, timski rad, vrednovanje drugih, te razmišljanje o etičkim i društvenim odgovornostima vezanim za primjenu svojih znanja i sudova;
- Interpersonalne vještine i vještine timskog rada, primjerene različitim kontekstima učenja i zaposlenja, te sposobnost vođenja i/ili pokretanja inicijative koji daju doprinos promjeni i razvoju u širem društvenom kontekstu;
- Sposobnost konceptualnog i apstraktnog razmišljanja u polju humanističkih i društvenih nauka, uz visok nivo sposobnosti i kreativnosti, čime se studentu omogućava kritička ocjena trenutnog istraživačkog i akademskog rada u oblasti povijesti bosanskog jezika u vezi sa procjenom različitih metodologija, formiranja kritičkog mišljenja i ponude alternativnih rješenja;

- Sposobnost podizanja svog znanja na viši nivo i produbljivanja razumijevanja u polju povijesti bosanskog jezika, pri čemu se kontinuirano razvijaju sopstvene vještine, kroz samostalno učenje i razvoj;
- Vještine učenja koje studentima omogućavaju da nastave obrazovanje kroz studij III ciklusa u polju lingvističke nauke na način koji će u većini biti samousmjeren i autonoman.

Specifične kompetencije koje student/ica stiče nakon master studija Povijest bosanskog jezika su:

- Interpretiranje tekstova iz povijesti bosanskog jezika raznih žanrova na nezavisan i relevantan način;
- Izražavanje ideja, informacija i argumenata koncizno i jasno u pismenoj i usmenoj formi;
- Upotreba visoko razvijenih vještina analize i kritičkog promišljanja;
- Sposobnost istraživanja, procjenjivanja i upotrebe relevantnih znanstvenih informacija i kreativnih empirijskih materijala, u svim vidovima njihovog studentskog rada;.
- Proizvodnja, priznavanje i poštivanje kreativnih i originalnih oblika misli i izražaja,
- Nezavisni rad na projektima koji uključuju kompleksne ideje;
- Efektivan rad kao dio tima, odnosno kolaborativnih grupa u raznim kontekstima i sa raznim vrstama zadataka, prema zahtjevima pojedinih kolegija i cjelokupnog studija;
- Lingvistička analiza tekstova iz povijesti bosanskog jezika i njihovo povezivanje sa savremenom jezičnom situacijom;
- Samoinicijativni rad na temi iz povijesti jezika prema vlastitom izboru.

6. Uslovi prelaska sa drugih studijskih programa u okviru istih ili srodnih oblasti studija

Student može preći na studijski program II ciklusa *Povijest bosanskog jezika* sa bilo kojeg drugog istog ili srodnog studijskog programa II ciklusa ukoliko ispunjava uslove za upis ovog studijskog programa, odnosno da ima završen odgovarajući dodiplomski studij/studij I ciklusa u trajanju od četiri godine (sa ostvarenih 240 ECTS bodova). Odluku o srodnosti studijskog programa donosi Vijeće studijskog programa. Pri tome se priznaju ostvareni ECTS bodovi na prethodnom studijskom programu. Vijeće studijskog programa određuje broj ostvarenih ECTS bodova za svaki kolegij pojedinačno.

7. Lista nastavnih predmeta i broj sati potreban za njihovu realizaciju, te pripadajući broj ECTS bodova

Univerzitet u Tuzli

Filozofski fakultet

Studijski odsjek: BOSANSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

Jednogodišnji studiji II ciklusa

MASTER STUDIJI (60 ECTS)

POVIJEST BOSANSKOG JEZIKA (akademski master studij)

PETA GODINA	ZIMSKI SEMESTAR				LJETNI SEMESTAR			
Predmet	P	A	L	ECT S	P	A	L	ECT S
Slavska pisma	3	1	0	8				
Jezici u kontaktu	3	1	0	7				
Dostandardni uzusi u jeziku Bosne i Hercegovine	3	1	0	8				
Metodologija NIR-a u lingvistici	3	1	0	7				
UKUPNO OBAVEZNIH				30				
UKUPNO				30				
Povijest lingvistike					3	1	0	8
Magistarski rad								22
UKUPNO								30

8. Uslovi upisa u sljedeći semestar, te način završetka studija

Da bi kandidat stekao uvjet upisa u sljedeći semestar treba imati odslušan i ovjeren prethodni semestar.

9. Način izvođenja studija

Drugi ciklus studij na Odsjeku za bosanski jezik i književnost, usmjerenje *Povijest bosanskog jezika* u akademskoj 2012/13. godini trajat će dva semestra. Nastava će obuhvatiti predavanja, vježbe, seminare.

10. Druga pitanja od značaja za izvođenje studijskog programa

Opis programa

Nastavni programi uz svaki predmet

II ciklus studija

Nastavni program- dodatak glavnoj listi predmeta

Usmjeravajući modul: **POVIJEST BOSANSKOG JEZIKA (akademski master studij)**

KKUT 01 Slavska pisma	60 sati	8
	3+1 kontakt sati	
<p>Cilj: Cilj je predmeta upoznati i razviti interes studenata u cijelosti sa slavenskim pismima u povijesti (južno)slavenskih jezika.</p> <p>Preduvjeti: Staroslavenski jezik, Poredbena gramatika slavenskih jezika, Historija bosanskoga književnog jezika</p> <p>Sadržaj: Postanak slavenskih pisama. Razvojne forme i oblici slavenskih pisama. Historija pisanoga jezika u povijesti lingvistike. Utemeljene paleografije u povijesti lingvistike. Grafolingvistička istraživanja u paleoslavističkoj literaturi. Pisani jezik kroz povijest slavistike i bosnistike. Pisanje i čitanje u srednjem vijeku. Osnovne razine grafetičkog opisa u srednjovjekovnim tekstovima. Glagoljica. Ćirilica. Bosančica. Latinica.</p> <p>Nosilac: dr. sc. Amira Turbić-Hadžagić, doc.</p> <p>Literatura</p> <p>- Žagar, Mateo, (2008), Grafolingvistika srednjovjekovnih tekstova, Matica hrvatska, Zagreb.</p> <p>-Truhelka, Ćiro, 1889, Bosančica. Prinos bosanskoj paleografiji, <i>Glasnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu</i> I (4), 79.</p> <p>- Muhsin Rizvić, 1984, Pisma krajiških prvaka pisana bosančicom, Sarajevo.</p> <p>- Turbić-Hadžagić, Amira, Paleografske osobitosti ktitorsko-nadgrobnog natpisa sudije Gradiše,</p>		

Zbornik radova, Vol. 31, br. 5, Univerzitet u Tuzli, Filozofski fakultet, Tuzla 2004, ISSN 1512-6021, (85-94)

- Turbić-Hadžagić, Amira, 2004. Paleografske osobenosti Pisma bosanske kraljice Jelene Grube Dubrovniku od 5. 3. 1399, *Glasnik arhiva i Društva arhivskih radnika Bosne i Hercegovine*, God. 36/2000-1, Sarajevo, ISSN 0436-046X, (121-131)

- Turbić-Hadžagić, Amira, 2005. Tragom paleografskih osobitosti bosansko-humskih povelja 12. i 13. stoljeća, *Bosanski jezik. Časopis za kulturu bosanskoga književnog jezika*, Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli, Tuzla, ISSN 1512-5696, (73-106)

Ispit: 1. Izrada i javna odbrana istraživačkoga seminara na zadanu temu i 2. Usmeni ispit

KKUT 02 Jezici u kontaktu	60 sati	7
	3+1 kontakt sati	
<p>Cilj: Cilj predmeta je upoznati i razviti interes studenata za kontaktnu lingvistiku i sa konkretnim primjerima primjene rezultata usljed dolaska dvaju ili više jezika u kontakt.</p> <p>Preduvjeti: Opća lingvistika, Poredbena gramatika slavenskih jezika, Historija bosanskoga književnog jezika.</p> <p>Sadržaj: Povijesni pregled proučavanja međujezičnih dodira. Osnove teorije jezika u kontaktu.</p> <p>Bosanski jezik u kontaktu: povijest, vrste i rezultati kontakata s grčkim, latinskim, njemačkim, talijanskim, mađarskim, engleskim, francuskim jezikom i orijentalnim jezicima (turski, arapski, perzijski). Jezični dodiri i jezično posuđivanje. Razlozi, načini i putovi posuđivanja. Prilagodba posuđenica. Status posuđenica u historiji bosanskoga jezika i u bosanskome standardnom jeziku. Vrste posuđivanja i posuđenica. Bilingvizam i jezično posuđivanje.</p> <p>Nosilac: Dr. sc. Marijana Nikolić, doc.</p> <p>Literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Filipović, R. Teorija jezika u kontaktu. Uvod u lingvistiku jezičnih dodira. Zagreb 1986. - Filipović, R. Kontakti jezika u teoriji i praksi, Zagreb, 2/1985. - Hadrovics, L. Ungarische Elemente im Serbokroatischen. Budimpešta 1985. - Škaljić, A. Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku, Sarajevo 1973.		

- Jahić, Dž. Rječnik bosanskoga jezika, A-Ž, ANUBiH, Sarajevo 2010.

- Ismet Smailović, Muslimanska imena orijentalnog porijekla u Bosni i Hercegovini, Sarajevo 1977.

Ispit: 1. Izrada i javna odbrana istraživačkoga seminara na zadanu temu i 2. Usmeni ispit

KKUT 03 Dostandardni uzusi u jeziku Bosne i Hercegovine	60 sati	8
	3+1 kontakt sati	
<p>Cilj: Cilj predmeta je upoznati studente sa situacijom u jeziku prije standardizacije. Činjenica da vrijeme početkom jezične standardizacije u BiH nije egzaktno određeno ne ometa sadržaje ovoga kolegija.</p> <p>Preduvjeti: Historija standardnog bosanskog jezika, Staroslavenski jezik</p> <p>Sadržaj: Predstandardni uzusi u jeziku Bosne i Hercegovine su: bošnjački, hrvatski i srpski. Bošnjački uzus čine alhamijado književnost, krajišnička pisma i usmena narodna književnost. Hrvatski dostandardni uzus čine: književnost bosanskih franjevaca i usmena narodna književnost. Srpski dostandardni uzus čine književnost na crkvenoslavenskom jeziku, usmena narodna književnost. Iz dostandardnih jezičnih uzusa razvit će se naporedo svaki zasebno a i u kontaktu jedan s drugim bosanski, hrvatski i srpski standardni jezik. Taj će proces biti započet u drugoj polovici 19. stoljeća, da bi se, kroz faze i različite varijacije, priveo kraju devedesetih godina 20. stoljeća.</p> <p>Nosilac: Dr. sc. Marica Petrović, doc.</p> <p>Literatura: - Svein, Mønnesland, Jezik u Bosni i Hercegovini, Sarajevo 2005.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Marica, Petrović, Standardizacija jezik u Bosni i Hercegovini s posebnim osvrtom na jezik časopisa <i>Nada</i>, Tuzla 2010. - Marica, Petrović, Jezik u Bosni i Hercegovini u vrijeme B. Kallaya, Zbornik radova. Hrvatsko društvo znanstvenika u umjetnika, Sarajevo 2009. <p>Amira, Turbić-Hadžagić, 2006. Jezične osobitosti krajišničkih pisama 17. stoljeća, Riječki filološki dani, knj. 6, (Zbornik radova s Međunarodnoga znanstvenog skupa Riječki filološki dani održanoga u Rijeci od 18. do 20. studenoga 2004), Rijeka, ISBN 953-6104-51-2, (285-296)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Marica, Petrović, Jezik franjevačke književnosti u vrijeme austrougarske uprave Zbornik radova, Stoljeća Kraljeve Sutjeske, Kraljeva Sutjeska-Sarajevo, 2010. str. 541-553.		

Ispit: - Ispit se polaže u pisanoj i usmenoj formi: teorijska pitanja u obliku testa i pisani seminarski rad s usmenom prezentacijom

KKUT 04 Metodologija NIR-a u lingvistici	60 sati	7
	3+1 kontakt sati	
<p>Cilj: Cilj je kolegija upoznati studente sa naučno-istraživačkim radom u lingvistici.</p> <p>Preduvjeti: Poznavanje rada na računaru.</p> <p>Sadržaj: Metodologija i istraživačke metode u lingvistici. Oblici naučnog mišljenja u lingvistici. Kategorizacija publikacija u lingvistici. Pripreme za pisanje naučnoga rada u lingvistici. Izbor naslova, Abstrakt, Uvod, Glavni dio, Zaključak. Prikupljanje građe u lingvistici. Organizacija i raspored prikupljene građe u lingvistici. Redigovanje rukopisa u lingvistici. Dokumentarna podloga rukopisa. Stilske odlike i gramatička korektnost. Forme pisanja u lingvistici i filologiji. Usmena prezentacija. Usmeno naučno komuniciranje. Završni rad: pisanje. Doktorska disertacija. Slanje rukopisa za objavljivanje.</p> <p>Nosilac: Dr. sc. Refik Bulić, vanr.prof.</p> <p>Literatura:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Šamić. Midhat, 1990, Kako nastaje naučno djelo, Sarajevo. 2. Cuba, Lee & Cocking, 1977, How to write about the social sciences, London. 3. Škarić, Ivo, 2005, Temeljci umenoga znanstvenog komuniciranja, Zagreb. <p>Ispit: 1. Pisanje naučnoga i stručnoga rada, prikaza i recenzije</p> <p>2. Usmeni ispit</p>		

KKUT 05 Povijest lingvistike	60 sati	7
	3+1 kontakt sati	

Cilj: Upoznati polaznike s povijesnim razvojem jezikoslovlja, od početaka bavljenja jezikom pa do suvremenih dostignuća .

Preduvjeti: Nema.

Sadržaj: Pregled povijesnog bavljenja jezikom od najstarijih indijskih spisa, preko grčke i rimske tradicije, skolastičkog razmatranja jezika, doba velikih putovanja i upoznavanja novih jezika, razmatranje jezičnih problema u okvirima filozofskih škola 17. stoljeća, sve do početaka proučavanja jezikoslovlja kao zasebne znanstvene discipline u 18. i 19. stoljeću pa do suvremene lingvistike.

Nosilac: dr.sc. Izet Beširović, doc.

Literatura:

H. Arens, *Sprachwissenschaft. Der Gang ihrer Entwicklung von der Antike bis zur Gegenwart*, Freiburg – Munchen, 1969.

R.H. Robins, *A Short History of Linguistics*, London, 1969.

M. Ivić, *Pravci u lingvistici*, Bgd, 1990.

R. Bugarski, *Uvod u opštu lingvistiku*, Bgd, 1996.

Ispit: Seminar . Pismeno